

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. De Dispensatione Impedimentorum in genere ac in specie super
Impedimentis impredientibus, maximè Voto.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

8 Oppones 1. In c. 13. de Despons. Impub. ait Pontifex: quod si contra Interdictum nostrum in prajudicium ipsius aliquid fuerit attentatum, id irritum esse decernimus. 2. In c. 4. de Sponsa duor. respondet Alexander III. quod Episcopus vel Archiepiscopus, qui propter motam controversiam super Sponsalibus prius initis publice interdixit sponfis, ne Matrimonium contrahant ante decisionem causæ, ipsi verò nihilominus illud contrahere præsumpserunt non obstante prohibitione, possit irritare contractum, hoc est, irritum declarare; nam semel validum dissolvere excedit potestatem Episcopalem: ergo talis specialis prohibitio & interdictum facit Matrimonium irritum. Confirmatur ex c. 2. eod. ubi sic habetur: accepisti illam in uxorem tibi, quam alter sibi desponsatam habuerat, dimitte illam; quia nunquam potest tibi fieri legitima. & ad 1. Textus expressam habet clausulam irritantem; utique autem Pontifex, sicut per legem generalem, ita per interdictum particulare, potest irritare aliquorum Matrimonium. Ad 2. uti & ad Confirmationem, ajo cum communi, ibi non agi de lite super Sponsalibus de futuro, sed de præsentia, ut indicat textus c. 4. & Rubrica c. 2. citi. consequenter de ipso Matrimonio, jam prius cum alia persona contracto: utique proin secundum Matrimonium debuit irritari, h. e. illud contrahentes separari: neque secunda uxor potest fieri legitima, donec constiterit, prius Matrimonium fuisse invalidum.

§. II.

De Dispensatione Impedimentorum in genere, ac in specie super impedimentis impedientibus, maxime Voto.

- 9 Sciendum 1. dispensationem sic definiri posse: est relaxatio legis ob justam causam publica auctoritate facta pro aliquo casu vel persona particulari, manente interim aliorum obligatione. Suar. de Leg. l. 6. c. 10. Vel: est exemptio alicujus vel aliquorum à Jure Communi ex rationabili causa ab eo, qui jus habet dispensandi, Pyrrh. Corrad. in Praxi dispensat. l. 1. c. 1. n. 3. Abb. & alii quoad sensum. Unde tria potissimum in omni dispensatione veniunt attendenda. 1. Quis dispensandi potestate polleat. 2. An & quæ sit causa dispensandi. 3. Ut dispensationem petens ritè informet dispensantem, & causam alleget veram; alias enim, si causam falsam alleget, vel aliquid de Jure exprimendum non exprimat, dispensatio erit ob vel subreptitia, & eo ipso nulla, uti de Rescriptis Gratia docuimus lib. 1. Tit. 3.
- 10 Sc. 2. In ordine ad impedimenta Matrimonii potestatem dispensandi competere quidem Summo Pontifici in omnibus Impedimentis tam dirimentibus quam impedientibus, saltem solo Jure humano introductis, ut nemo negat propter c. 4. de concess. prab.

cum ejusdem sit solvere, cujus est ligare: & per quas causas aliquid nascitur, per easdem etiam dissolvitur. c. 1. de R. J. proin qui tollit legem, pariter eandem tollere potest. Dubium tamen movetur de Episcopis, Legatis Pontificiis, Religiosis &c. ad quod in subsequentibus respondebimus.

Sc. 3. Duplex pro concedendis dispensationibus à Pontifice erectum esse Tribunal Romæ: primum vocatur *Sacra Penitentiaria*, à qua petitur & conceditur dispensatio pro solo foro interno super omnibus & solis impedimentis occultis, impedientibus & dirimentibus, tam ad contrahendum Matrimonium, quam ad remanendum in contracto, excepto tamen impedimento consanguinitatis, super quo nunquam dispensat Penitentiaria ad illud contrahendum, sed solum ad permanendum in contracto, & quidem in tertio tantum vel quarto gradu, non in secundo vel primo. Hic non exprimitur vera nomina & cognomina dispensandorum, sed solum ficta, v. g. *Titus, Caius, Eutha* &c. aut per litteras *A. B. C.* &c. neque in hoc tribunali ullæ solvuntur expensæ, aut taxa. Alterum Tribunal appellatur *Dataria*, à qua dispensatio petenda est pro foro externo, ubi vera nomina dispensandorum exprimenda sunt cum Diœcesis, & solvendæ expensæ cum taxa pecuniaria, subinde non modica, nisi expediatur dispensatio in forma pauperum, de qua statim. Quando dispensatio petitur à *Dataria*, supplices litteræ diriguntur ad Papam, & initium interius sic ponitur, *Beatissime Pater*, licet postea expediatur dispensatio à *Cardinale Datario*. Exterius autem inscriptio pariter fit Summo Pontifici, Si à *Penitentiaria*, diriguntur ad Majorem Penitentiarium, seu ad Cardinalem Penitentiarium, & sic incipiunt litteræ: *Eminentissime & Reverendissime Domine*, vel: *Eminentissime Cardinalis*; exterius autem sic inscribitur: *Eminentissimo & Reverendissimo Domino Dignissimo S. R. E. Cardinali Majori Penitentiario Romæ*. In fine litterarum additur: *dignetur Eminencia vestra responsum dirigere Monachum v. g. ad me infra scriptum*, qui ferè solet esse Confessorius Oratorum (ita vocantur, qui supplicant secum dispensari) ad quem rescribere solet Penitentiaria, ut is pro foro interno exequatur dispensationem. Præter hunc Majorem Penitentiarium, qui semper est Cardinalis, constituti sunt Romæ in tribus precipuis Basilicis alii quoque Penitentiarum subordinati, & Minores vocantur, nempe in Vaticana Patres Societatis Jesu, in Lateranensi PP. Franciscani reformati, & in Liberiana (seu ad Mariam Majorem) PP. Dominicani, quibus executio dispensationis, si supplicantes existant Romæ, sæpius committi solet (ad quos etiam, si non immediate ad Majorem Penitentiarium scribere placet, scribi potest pro impetranda vel potius procuranda dispensatione) alias vero, si Romæ absentes sint, extraneis. Cæterum *Dataria* sub se completitur adhuc alia duo tribunaia, in quibus

in quibus expediuntur dispensationes in impedimento Consanguinitatis & affinitatis, nempe Cancellariam, ubi in tertio, vel secundo & tertio gradu, & *Præfaturam Brevium*, ubi sub annulo Piscatoris in primo affinitatis, vel quando primus consanguinitatis concurrat cum secundo, tertio, vel quarto gradu, dispensatur; nam in *Dataria*, quæ etiam *Officium minoris gratia* dicitur, expediuntur dispensationes respectu consanguinitatis & affinitatis solum in tertio gradu & quarto mixto, vel in quarto simplici. Hæc tamen nomina ab Auctoribus subinde confunduntur, & tribunal pro foro externo erectum absolute *Dataria* vocatur.

12 Sc. 4. In forma pauperum, quo casu condonantur expensæ aliæ in *Dataria* solvendæ, tunc expediuntur dispensationes quando supplicantes verè sunt pauperes, & paupertatem allègant: *pauperes* verò juxta stylum Curie in ordine ad effectum dispensationis censentur esse, qui ultra sustentationem suo statui convenientem non habent, ex quo *compositio* (sic vocatur taxa pecuniaria, & jura Officialibus Curie Romanæ solvenda) solvant ac insuper *miserabiles* sunt, h. e. qui proprio labore & industria tantum vivunt. Corrad. l. 8. c. 5. à n. 4. ex constit. Urb. VIII. Ut autem sufficienter constet, quod Oratores verè sint pauperes & miserabiles, debent ab Ordinario loci (nisi ipsemet possit vi specialium facultatum in hoc casu dispensare) obtinere attestationem Romæ exhibendam, quam Ordinarius formabit ex authentico proprii Parochi amborum supplicantium (nam ambo Oratores debent esse pauperes & dicto modo miserabiles) & aliorum duorum testimonio, qui proin ab Ordinario, vel ejus Vicario Generali, desuper per certa interrogatoria Canonice examinandi sunt. *Pauperes* juxta Barbof. de off. & pot. Episc. alleg. 41. n. 24. & alios etiam dici possunt, qui habent multas filias nobiles, quibus propterea dotem competentem juxta statum suum dare nequeunt; *Miserabiles*, qui agriculturâ, officio, arte &c. victum debent querere. Tales verò agricultores, opifices &c. omnes, etiam pharmacopæi, uti notat Gobat in *Theol. Experim.* tr. 9. n. 658. segg. in Diocesi Constantiensi habentur pro pauperibus & miserabilibus in ordine ad effectum dispensationis in forma pauperum ex longissima consuetudine: in Helvetia verò etiam nobiles & Senatoria dignitate clari, dispensationes Matrimoniales in forma pauperum obtinent ex speciali favore Curie Apostolicæ. Porro stylum Curie istius habet, teste Corrado l. 8. c. 5. ut in forma pauperum nunquam soleat dispensare, nisi propter copulam, vel suspensionem copulæ inter Oratores habitæ, vel potius ob mulieris infamiam & scandala verosimiliter secutura, nisi Matrimonium inter ipsos sequatur, licet non allegetur copula; eam enim suspicatur Curia Romana. Episcopi autem, quibus ex privilegio concessum est dispensare live cum pauperibus live

cum aliis, semper in forma pauperum, h. e. sine ulla mercede, & omnino gratis tenentur dispensare, & ob alias etiam causas, quàm sit copula, vel ejus suspicio.

Sc. 5. Causam rationabilem in omni dispensatione adeo esse necessariam, ut, si desit, ac inferior dispense in lege Superioris (quod subinde fieri potest, uti videbimus) invalida sit dispensatio. 2. Illicita autem, si ipse Legislator, vel successor, vel ejus in jurisdictione superior dispense. 3. Imò sine illa vel nunquam vel raro dispensatur. Pars 1. constat inde, quod taliter dispensans inferior transgrediatur limites suæ potestatis; cum à Superiore, à quo dispensandi potestatem habere debet, ea ipsi concessa non sit ad temere ac irrationabiliter dispensandum; id enim esset prodigere: qui autem transgreditur limites suæ potestatis, agit invalidè, arg. c. 22. de Rescr. & l. 5. ff. Mandati. Pars 2. inde suadet, quod Legislator &c. ita dispensans ageret imprudenter, adeoque vel leviter saltem, vel, si cum gravi scandalo, vel aliorum detrimento id faceret, etiam graviter peccaret. Pars 3. patet ex praxi, præsertim Curie Romanæ, idque testatur Corrad. n. 11. p. 1. c. 1. ubi varias adducit causas, propter quas ibi dispensationes concedi solent, & variæ pro variis casibus & circumstantiis rectè afferuntur: eas tamen ad quatuor ferè species reduci posse existimo, necessitatis, utilitatis, pietatis, & qualitatis personarum supplicantium.

Sc. 6. Oratoribus, seu dispensationem petentibus incumbere, ut fideliter exprimant imprimis omnes circumstantias facti, nihil addendo falsi, per quod dispensans moveatur, & nihil reticendo veri, per quod absterri posset à dispensatione danda: dein causam rationabilem dispensandi, quæ duplex consideratur; *finalis*, quæ est inductiva dispensationis, seu quæ animum dispensantis funditus movet & ex toto, aliàs non dispensaturi; ac *impulsiva*, quæ non est propriæ causæ, sed quoddam motivum impellens & juvans animum concedentis gratiam, quam quidem concederet absque illa, non tamen tam facile ac promptè. Bald. Felin. Sanch. Corrad. n. 10. Quomodo falsitas causæ finalis, & quando etiam impulsiva, irritet dispensationem, discere potes ex *Th. de Rescriptis* à n. 13. in lib. I.

Sc. 7. Ex Impedimentis impredientibus duobus esse Juris merè humani & Ecclesiastici, uti *sacratum tempus*, & *vetitum*, duo verò Juris naturalis ac divini, uti *Sponsalia*, & *Votum* castitatis, aut Religionis ingrediendæ, aut non nubendi &c. eo quod natura & Deus obligent, ut data vel homini vel DEO fides servetur. An & quomodo etiam in duobus his posterioribus dispensare valeat Papa vel Episcopus, dicemus statim. Sed prius de Voto.

Sc. 8. Varia vota simplicia obstat Matrimonio, quod minus contrahatur licitè, seu esse impedimenta impediencia illius. 1. Votum

tum religionis ingrediendæ, seu Statûs Religiosi ab Ecclesia approbati. 2. votum *perfecta* (seu *integra*) castitatis ac perpetua, quo quis DEO promittit abstinere ab omni actione & delectatione Venerea tam licita, quæ conceditur in Matrimonio, quam illicita, & quidem in perpetuum. 3. Votum *integra* seu *perfecta castitatis*, uti descripsimus, at non *perpetua*, & per totam vitam, sed solum ad certum tempus, v. g. unius, vel plurium mensium, aut annorum. 4. Votum non nubendi, aut in statu viduitatis permanendi, quod non est *integra castitatis*; cum talis non voveat abstinere ab actu Venereo illicito, nec à licito, supposito, quod contra votum hoc aliquando contraxerit Matrimonium: uti & 5. votum *Virginitatis* tantum, quo præcisè promittitur abinentia ab illo actu venereo, per quem violatur clastrum virginitatis, & hujus laureola amittitur; quamvis voventes virginitatem plerumque, vel sæpe saltem, soleant intendere se obligare ad castitatem integram & absolutam, cum sæpius non cognoscant differentiam inter virginitatem & castitatem. Item 6. votum non fornicandi, non petendi debitum conjugale, votum servandi castitatem conjugalem. Atque hæc sunt vota castitatis non perfectæ, seu non sunt perfecta, ratione objecti. Alia verò vota castitatis non sunt perfecta propter modum vovendi, & tendendi, quem habet vovens, uti 1. Si castitatis (idem cum proportionem semper intellige de voto Religionis) votum emittatur ex metu, etiam levi, injustè incusso. 2. Cum advertentia vel deliberatione imperfecta. 3. Cum intentione se obligandi tantum sub peccato levi. 4. Si dubium foret, an sub gravi vel levi se quis obligare intenderit ad castitatem, (quamvis tunc præsumatur intentio sub gravi) item an deliberatè satis votum castitatis, vel an absolutè sit emissum. 5. Siquis voveat votum castitatem perfectam, vel suscipere Sacros Ordines. 6. Siquis hanc voveat sub conditione, v. g. si convaluerò, si naufragium evaserò &c. quia talis potius movetur à necessitate & periculo, quod intendit evadere, quam ab honestate castitatis; hanc enim directè & principaliter non intendit, & amat. 7. Si intendat castitatem ut poenam, v. g. voves castitatem (vel Religionem) si rursus te inebriaveris. 8. Si alternativè voveas castitatem vel eleemosynam; adeoque sicut votum conditionatum, & poenale castitatis, ita & alternativum seu disjunctivum, cujus altera pars non est reservata dispensationi Pontificiæ, non est perfectum castitatis votum. La Croix lib. 3. p. 1. à n. 544. Addunt aliqui votum propriè tale, adeoque perfectum, non esse, siquis castitatem voveat B. Virgini, aut alicui Sancto absque ulla reflexione ad ipsum DEum illò colendum. Hæc notare oportuit, quia

71 Sc. 9. Votum perfectum castitatis integra & perpetua (uti & Religionis ingrediendæ) esse & vocari *Reservatum* Pontifici, ita ut defacto

(quamvis olim potuerint) non amplius in eo dispensare valeant Episcopi saltem regulariter & per se. Extrav. Etsi Dominici greg. de Penit. & Remiss. int. Com. Quia verò reservatio hæc, utpote restringens Jus Antiquum, & potestatem Episcoporum, odiosa est, ideo strictam poscit interpretationem, ita ut reservatum non sit, nisi sit votum castitatis (vel Religionis) perfectum, plena libertate, certo absolute emissum, & quidem castitatis perfectæ seu integræ, ac simul perpetuæ: qualia vota cum non sint illa, quæ in sciendo 1. à n. 3. usque ad 8. inclusive adduximus, ideo pro reservatis communiter (saltem plerumque, licet quoad aliqua quidam aliter sentiant) rectè & tutò non habentur.

Dico 1. In impedimentis impediuntur Juris Ecclesiastici, nempe in Tempore servati, & Ecclesia Interdicto, non solum Summus Pontifex de Jure communi c. 4. de Cons. Prob. & c. 1. de R. j. quia est supremus Legislator, & eandem omnino potestatem habet, quam habuit ejus Antecessor, qui tulit has leges: sed etiam Episcopus (ejusque Vicarius Generalis, & Sede vacante Capitulum, ac alii Prælati jurisdictionem quasi Episcopalem in aliquo territorio exercentes) dispensare possunt vi consuetudinis ferè omnium diocesum, quæ ipsi hanc potestatem tribuit, & vi c. veniens 2. de eo, qui cognovit, ubi concessa est Episcopo potestas dispensandi in impedimento impediendo octo ex copula cum consanguinea (sponsæ nondum cognitæ commissa (licet hoc impedimentum Criminalis sit usu abrogatum) & à DD. extenditur ad omnia impedimenta solum impediunt. Excipe, nisi à Superiore, v. g. à Papa, fuisset quibusdam specialiter interdictum Matrimonium.

Dico 2. In impedimento Sponsalium, & 70-9 si reservati, uti est votum Religionis & castitatis integræ ac perpetuæ, potest dispensare Papa, sed regulariter solus. Quod in Sponsalibus dispensare valeat Papa, eruitur inde, quia in Matrimonio Raro id potest, ac iusta & gravis causa dispensationem exigere, v. g. si parentes nollent consentire, & timerentur gravia incommoda, maxime si causa publica eam exigeret: quamvis in hoc casu non censeatur opus esse dispensatione, cum Matrimonium videatur illicitum, & sic obligatio Sponsalium per se cessare, Deinde potius hoc modo dissolvuntur Sponsalia, quam dispensantur. Quod verò solus Papa possit, inde constat, quia solius Supremi Principis est aliquem jure jam quæsitò, uti habet sponsus, privare ex gravi, & ferè publica tantum causa. Quod autem in voto possit, colligitur ex generali illa facultate Summo Pontifici à Christo data Mat. 16. quodcumque solveris &c. item ex facultate aliis Prælati Ecclesiæ inferioribus concessa. Mat. 16. quæcumque solveritis &c. nisi nempe potestas ipsi restringatur à Supremo Pastore, uti restricta est potestas quoad votum Religionis & castitatis perfectum. Extrav. cit. adeoque ha-

bet Papa potestatem nomine DEI solvendi vinculum voti cujuscunque, uti & alia vincula, prout ad bonum Ecclesiæ regimen & animarum salutem conducere videtur. Notandum tamen diligenter, quod ad validam dispensationem in Sponsalibus & Votis necessaria sit etiam Pontifici justa causa, cum dispenset in Lege Superioris, nempe DEI, & Naturæ (quæ Lex non est absoluta; alias enim nec ipse Papa dispensare valeret; sed conditionata, nisi nempe is, cui DEUS & natura pro exigentia justæ causæ potestatem dispensandi dedit, dispensaverit) cum præsumi non possit de DEO & natura, quod Papa dederint potestatem temere & sine justa causa dispensandi.

²⁰ Dico 3. In eodem voto perfectæ castitatis ac perpetuæ (uti & Religionis) in ordine ad licitè contrahendum Matrimonium etiam Episcopi dispensare possunt cum suis subditis, quando hæc duo concurrunt. 1. Gravis causa, v. g. magnum incontinentiæ periculum ex mora, vel gravis scandali, vel magni damni tertiæ personæ. 2. Difficilis recursus ad Papam, v. g. ob distantiam loci, paupertatem voto adstricti &c. Sylvest. Navar. Suar. Saa, Less. Laym. Palao, Cardenas & alii communiter cum Sanch. l. 8. d. 9. n. 22. Ratio, quia Pontifex tacite videtur consentire, cum in talibus circumstantiis bonum animarum exigit dispensationem; imò non videtur reservasse votum castitatis vel Religionis pro tali casu: adeoque Episcopi jure Ordinario censendi sunt tunc dispensare. Dein Pontifex scit, hanc sententiam passim doceri & practicari, neque reclamare: ergo consentit. Interim notant aliqui, rarissime dari tantam necessitatem, ut non possit Matrimonium differri, donec per litteras recurratur Romam, & inde veniat dispensatio: ac paupertatem non posse ab hoc recurſu exculare tunc, quando votum non est notorium, & dispensatio petitur à Confessario v. g. pro foro interno tantum per litteras à S. Penitentiaria, ubi omnia expediuntur gratis. Extendunt P. Reiffenstuel lib. 3. Decret. tit. 34. n. 40. Pasqual. & alii apud Moya *quæst. select. d. 1. q. 2. n. 2.* hanc potestatem Episcopis concessam etiam ad Religiosos mendicantes, ut saltem pro foro interno, quando urget gravis causa, & recursus ad Pontificem non patet, dispensare valeant: sed communissima cum Suar. Sanch. Emman. Rodriq. Laym. &c. id negat, quos in praxi ob tantam auctoritatem sequi præstat, licet priorum sententia non videatur improbabilis, eò quod mendicantibus Religiosis concessum sit ex privilegio dispensare in iis votis, in quibus jure ordinario dispensat Episcopus, uti plerique docent ex compendio Privilegiorum Dominicorum, Franciscanorum, & Societ. JESU. Id certum, quod cum illis, qui cum voto jam actu contraxerunt Matrimonium sine dispensatione, valeant dispensare ad petendum debitum conjugale: sed in Societa-

te JESU hæc potestas debet Confessariis specialiter communicari à R. P. Provinciali, ut habet *Comp. Privil. v. dispensatio §. 9.* vel juxta recentiore editionem §. 8.

Dico 4. Si votum castitatis non integræ, ²¹ vel non perpetuæ, vel ex modo tendendi non perfectum sit, Episcopus jure & potestate ordinaria: Confessarii Religiosorum mendicantium verò vi privilegiorum juxta moderationem suorum Superiorum, dispensare possunt in ordine ad effectum Matrimonii contrahendi; licet pateret facilis recursus ad Papam: modò adsit causa rationabilis. De Episcopo certum est & clarum; quia de Jure antiquo poterat dispensare ratione officii sui in omnibus votis: ergo & hodie, nisi sint specialiter reservata Papæ: sed votum castitatis non perfectæ & perpetuæ, vel non perfecte emissum, non est reservatum. De Confessariis Regularium mendicantium patet ex concessionibus Eugenii IV. & Gregorii XIII. quas refert Emman. Rodriq. *to. 1. QQ. Regul. q. 63. art. 3. & 4.* Conspirat quoque communis DD. Diligenter tamen observent omnes, ut non facile, imò nunquam dispensent simpliciter & pure, ita ut nihil commutationis admisceant, sustinendo aliqua opera bona, licet non æqualia, v. g. in voto castitatis perfectæ, at non perpetuæ, substituunt confessionem singulis mensibus biennio faciendam: in voto perpetuo, at non perfecto, v. g. in voto non nubendi, opus perpetuum, v. g. duo vel tria *Pater & Ave* singulis septimanis &c. partim quia fortassis causa non est sufficiens ad omnimodam & meram dispensationem, qua tollitur votum absque substitutione alterius pii operis; & hinc quò minor apparet causa dispensandi, eò majus substituitur aliud opus meritorium; partim etiam quia Curia Romana id observat in suis dispensationibus, uti videbimus.

Quæres, quænam causæ pro sufficientibus ²² habendæ sint ad dispensandum in voto castitatis (vel Religionis) reservato, vel non reservato? R. sequentes assignari à DD. Sanch. Conink, Corrado, Palao, Sporer &c. 1. Periculum valde magnum incontinentiæ, seu frequentis lapsus carnalis, & quidem in foeminis non tantum, quando periculum ab extrinseco ex propria infirmitate, sed etiam quando ab intrinseco provenit, ut si sunt pauperes & pulchræ, vel orbatæ parentibus. 2. Difficultas valde notabilis exequendi votum, v. g. si vovisset Religionem, sed, quia executionem multis annis distulit, jam merito dubitat, an habeat adhuc tantas vires ad ferendum Religionis rigorem, & communes illius observantias. 3. Majus bonum communitatis, quod speratur ex nuptiis: si v. g. Matrimonium judicetur fore valde expediens ad pacem in civitate, provincia &c. procurandam, ad conservandam familiam valde illustrem & potentem, ad averterendum grave damnum propriæ domus. 4. Quando cessat causa impul-

impulsiva ad votendum (si enim causa finalis cessaret totaliter, voti obligatio per se cessaret) ut si vovisti castitatem, quia sperabas ingredi Religionem certam, quam tamen modo non potes ingredi amplius. 5. Quando supervenit dubium, an materia voti non sit interea facta inutilis, mala, aut majoris boni impeditiva. 6. Quando supervenit dubium, an latis deliberatè sit emissum votum; si enim dubitaretur, an votum ipsum sit aliquando editum, nullà opus foret dispensatione: cum tali casu præsumptio staret pro libertate: licet hoc ipsum aliqui non male dicant etiam de priori casu, 7. Si leviter & absque matura deliberatione votum est editum, uti à pueris & puellis, nondum puberibus fieri solet. 8. Si metu, etiam levi, injustè incusso, vel dolo, extortum est. Ut autem

Praxis

23 Petendi vel exequendi dispensationem, à S. Pœnitentaria expediendam, vel expedi-
tam, super voto castitatis perfectæ & inte-
græ, melius à te cognoscatur, cùm tibi, præ-
sertim si Confessarius fueris, hæc notitia ma-
ximè sit necessaria; ponamus casum, quòd
puella 18. annorum, quam vocabimus *Ber-
tham* (proprium enim nomen non exprimi-
tur, si à S. Pœnitentaria dispensatio peti-
tur) emisit deliberatè & absolutè votum
castitatis integræ ac perpetuæ, tracta amore
hujus virtutis: nunc verò orбата parentibus,
& ob pulchritudinem suam multis expo-
sita insidiis ingens periculum incontinentiæ
patiatur (si alia foret causa petendi dispen-
sationem, illa fideliter foret exprimenda.)
Hæc igitur puella adit Confessarium, eique
statum suum exponit, ac rogat, ut sibi im-
petret dispensationem in ordine ad effectum
nubendi, cùm se ipsam aliter juvare nequeat,
Confessarius proin ad juvandam hanc ani-
mam istud obsequium in se suscipit, & sic
supplices litteras instruit,

Supplica.

Eminentissime Cardinalis.

EXponitur humiliter Eminentia Vestra pro parte
devota Oratricis Bertha, Diacesis Eustadiana,
quod ipsa aliàs emisit votum simplex perpetua casti-
tatis: sed cum defuncto orbatâ suis parentibus, variis
exponatur incontinentia periculis: ita ut continen-
ter se vivere posse diffidat, enixè rogat dispensationem
ad effectum nubendi, ut sibi debitum conjugale & exigere
& reddere liceat. Quam gratiam fudebit suis ad
DEUM precibus pro possibili demereri.

Dignetur autem Eminentia Vestra
 responsum dirigere Ingolstadtum
 ad me infra scriptum.

Eminentia Vestra

*Servorum infimus. Fidelis Fromm
in dicto Oppido Sacerdos
Curatus.*

Exterius, postquam signavit epistolam, inscriptionem sic formet : *Eminentissimo et Reverendissimo Domino Domino S. R. E. Cardinali Majori Penitentiario, Roma.* Si ipse Confessarius nolit scribere Romam pro dispensatione, istud charitatis obsequium petat a Reverendissimo Vicario Generali, aut Consilii Ecclesiastici membro, vel ejusdem Secretario. Si autem hos fugiat, nec ad ipsum Majorem Penitentiarium immediate scribere velit, scribere poterit ad unum ex Procuratoribus Generalibus Ordinis, ut monet P. Reiffenstuel lib. IV. *De rebus in Appendice n. 433.* v. g. ad Procuratorem Generalem Ordinis Franciscanorum Reformatorum, quos, licet ægre hoc munus in se recipiant, quando petitur dispensatio à Duxia, propter expensas ibi solvendas, libenter tamen ait suscipere, quando petitur à Penitentiaria. Ad talem igitur Procuratorem sic poterit formare litteras. *Admodum Reverende in Christo Pater Procurator Generalis etc. Quod hijsce gravia & copiosa A. R. Paternitatis negotia interpellet, urget charitas proximi. Signum Bertha vorum simplex castitatis etc. (ut supra) Quare humillimè rogas, & ego cum ipsa gnetur A. R. Paternitas necessarium dispensationem pro foro interno apud S. Penitentiarium amore DEI & proximi procurare, ac obtinere mihi transmittere. DEUS, omnis charitatis largissimus retributor, dabit mercedem, qua ut copiosa sit, tuas preces meas promitto, & humiliter commendando. Ingolstadtii 11. Dec. 1719. A. R. Paternitatis. Servus in Christo addictissimus. NN.* Si dispensatio diutius non mitteretur, eadem litteræ vel ad Cardinalem Penitentiarium, vel ad Procuratorem Generalem eundem repeti possent. Si verò venerit, fatis hujus erit tenoris.

Responsum, seu Rescriptum, concedens facultatem exequendi, directum ad executorem dispensationis.

Si periculum,

Sacra Pœnitentiaria tibi Confessario, à latere præsentium electo, concedit facultatem ipsi latere præfatum votum ad effectum nubendi tamen, auctoritate Apostolica dispensando communitati in Sacramentalem Confessionem semel quolibet mensis, & in alia pœnitentia opera per te impingenda, inter quæ sint etiam aliqua pietatis, quæ quodvis facere teneatur, ut ea adimplens memoris sit obligationis, quæ emissio vòrò adstringebatur, prout fecimus. DEum ipsius anima saluti expedire iudicaveris in fore confœctia, & Sacramentali confœctioe carum. Imò, quòd si viro, cui coniungeret, iaperuerit, castitatem seruet, ut prius obligata, & si uquam extra Matrimonium fornicata fuerit, & mortuò viro alteri nuzigerit absque nova dispensatione, sciat se contra votum castitatis facere, & dicitur conjugale exigere non posse. Et ita cum venias &c.

Inscriptio exterior ferè erit hujusmodi:
Discreto Viri N. Confessario Theologiae Magi-

stro (vel Decretorum Doctore) ex approbatis ab Ordinario, per latricem penitentem eligendo. Vel: Discreto viro Confessario ex Approbatis ab Ordinario, sive proprio latricis (latorum) Parocho, ad intra scripta specialiter deputato.

26. Circa petitionem & executionem hujus dispensationis adhuc aliqua utiliter notanda veniunt, & imprimis quidem de petitione. 1. Quod fideliter ipsum factum in specie, seu calus prout est, exprimi debeat, cum causa finali & motiva, nihil addendo falsi, quo saltem partialiter dispensans moveretur (alias enim rescriptum gratiae foret obreptitium) nihil etiam omitendo veri, quo cognito non fuisset data dispensatio. 2. Quod causa, propter quam dispensatur, debeat saltem illo tempore, quo conceditur dispensatio, verè dari, imò & tempore, quo datur executioni, ut Covarruv. à Rota decisum asserit. 3. Quod scribens pro dispensatione ad Cardinalem Pœnitentiarum urbem illam, ad quam responsum dirigi cupit, non vocet civitatem, si ibi non sit residentia Episcopi, sed oppidum, licet urbs aliàs ampla sit & celebris; quia stylus Curiae sic habet, ut tantum illæ urbes appellentur civitates, in quibus est residentia Episcopalis. 4. Quod in litteris suis ad eundem Cardinalem scriptis exprimere debeat, se non esse Doctorem SS. Theologiae, vel SS. Canonum, neque privilegio aperiendi litteras Apostolicas aliunde munitum, si revera talis non sit & tamen velit aperire litteras petite dispensationis, eò quod forte Oratrix ad ipsum habeat specialem confidentiam, vel in illo loco nullus sit Doctor, vel Confessarius privilegiatus. Hinc litteris suis hæc vel similia addat: *Et quia Oratrix (vel Orator) ad me tanquam Confessarium, cui conscientiam suam aperuit, specialem habet confidentiam, dignetur Eminentia Vestra disponere, ut concessam gratiam liceat mihi exequi.* Vel: quia in Oratricis loco nullus reperitur Confessarius in Theologia Magister vel Canonum Doctor, vel aliàs ad exequendum privilegiatus, dignetur Eminentia Vestra providere, & disponere, ut etiam aliis exequi valeat.

27. Circa executionem notandum est executori 1. Quod debeat esse Doctor in Theologia vel Jure Canonico in publica Universitate creatus, vel speciali privilegio ad aperiendas & exequendas litteras Pœnitentiarum munitus: cujusmodi privilegium habent Confessarii Societatis JESU, quibus à P. Generali per suos Superiores communicatur specialiter, concessum à Gregorio XIII. 3. Aprilis 1582. licet Doctores non sint. Hoc privilegium competit etiam aliis Ordinibus mendicantibus, qui cum Societatis privilegiis communicant. In aliis non privilegiatis non sufficit Licentia, ut habet communis fere omnium contra P. Engel in Man. Paroch. p. 3. c. 2. §. 1. n. 16. licet alias Licentia in favorabilibus veniant nomine Doctorum; quia id universaliter verum non est, nempe quando Doctoribus aliquid competit non ratione exercitii, sed ratione dignitatis, ut ad

Lib. IV. R. P. Viri Pichler.

vertit Sanch. l. 2. d. 34. n. 8. 2. Quod debeat esse Approbatus ab Ordinario vel ipsius penitentis seu Oratricis, vel saltem in illa Diocesi, in qua fit executio. 3. Quod debeat ab Oratrice specialiter esse electus. 4. Quod debeat clausulas in Rescripto contentas accuratè observare, nisi velit periculo nullitatis exponere dispensationis executionem. 5. Examinare veritatem causæ allegatæ. 6. Monere dispensandam, quod dispensatio tantum se extendat ad Matrimoniales actus, & ad unicum Matrimonium, ita ut, si extra Matrimonium peccet contra castitatem, vel novum mortuo priore marito Matrimonium contrahat, peccet contra votum toties, quoties contra castitatem aliquid facit &c. item quod hæc dispensatio tantum concedatur pro foro conscientiae & coram DEO. 7. Commutare votum injungendo Sacramentalem Confessionem singulis mensibus totà vità peragendam, & alia opera, v. g. medium Rosarium singulis hebdomadis recitandum, vel respectu divitis elemosynam quot hebdomadis faciendam, ac demum aliqua opera quotidiana, v. g. manè & nocte unum Ave Maria recitandum, cum monito, ut sic quotidie recordetur obligationis, quam habebat ob votum. 8. His denique injunctis dispensare, & quidem in ipsa confessione, ac durante Judicio Sacramentali; nam juxta modernum Curiae Romanæ stylum omnino necesse est, ut in ipso actu Sacramentalis Confessionis fiat dispensatio: quare auditis peccatis, præmissis examine veritatis causæ, monitis, & commutatione, seu injunctione aliorum operum, uti diximus, & injunctâ pœnitentiâ Sacramentali pro peccatis, etiam aliis in confessione detectis, pœnitens sic absolvatur, & dispensetur: Dominus noster JESUS CHRISTUS te absolvat &c. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris &c. Tum subjungatur: Item Auctoritate Apostolica specialiter mihi delegata tibi votum castitatis, quod emisisti, ad effectum, ut Matrimonium contrahere, ac debitum conjugale reddere & exigere licitè valeas, in opera tibi præscripta dispensando commuto, in nomine Patris &c. Passio Domini nostri JESU CHRISTI &c. Hæc formula quamvis non sit de essentia, tamen est valde congrua. Præterea observandum 1. nihil obesse, si pœnitens prius alteri jam fuerit confessus, & à peccatis absolutus, executori autem tantum peccata venialia confitetur, nullam connexionem habentia cum voto vel materia, ratione cujus dispensatur; modò durante Sacramentalis Confessionis actu fiat dispensatio. Reiffenstuel n. 458. 2. Probabilius licitum esse loco menstruæ confessionis bimestrem vel trimestrem injungere, si ob negotia vel alias graves rationes menstrua confessio esset nimis difficilis pœnitenti, præsertim si clausula sic habeat: singulis mensibus, vel quoties tibi videbitur. Aut saltem si in fine addatur: prout secundum DEUM ipsius anima saluti expedire judicaverit.

T

§. III.